

Hitlers «Plan Barbarossa»

Siftelsen norsk Okkupasjonshistorie 2014

120079
24/6
11

utstilt i all sin gru

Ønsker du å lese Stalins møteprotokoll og Hitlers planer for den skjebnesvangre dagen 22. juni 1941? Da er Moskva stedet i sommer.

Aftenpostens korrespondent HALVOR TJØNN Moskva

Enestående samling. De russiske arkivmyndighetene viser fra og med denne helgen frem noen av sine mest verdifulle dokumenter. På en utstilling midt i Moskva sentrum kan man se i original de viktigste aktstykkene omkring verdens hittil største militære styrkeprøve; det tyske overfallet på Sovjetunionen for nøyaktig 60 år siden.

Ingen av dokumentene er av en slik karakter at historien om det tyske overfallet på Sovjetunionen må skrives om igjen. Men mange av aktstykkene er aldri vist frem for et bredt publikum tidligere. Mest oppsiktsvekkende er det at de russiske arkivmyndighetene lar folk flest få se - riktignok forvart i en solid boks av glass og tre - Adolf Hitlers originale direktiv for «Plan Barbarossa» - kodeordet for angrepet på Sovjetunionen.

Over fem sider beskriver Føreren sin plan: - Sovjetunionen skal slås ned ved hjelp av et kort felttog. Ved hjelp av en rask fremrykning skal Moskva inntas. Deretter skal det etableres en linje fra Arkhangelsk til Volga. Den gjenværende del av Sovjetunionen skal ødelegges ved hjelp av fly, skriver Adolf Hitler den 18. desember 1940.

Interessant er det at Hitler flere ganger nevner Norge og den rollen de tyske styrkene i Norge skal spille i felttoget. Finske styrker skal dekke fremrykningen fra Norge av tyske styrker, mens Armegruppe XXI får som sin viktigste oppgave å forsvare Norge. En fremrykning av store tyske styrker fra Rovaniemi-området og inn i Sovjetunionen avhenger av om svenskene er villige til å stille sitt

jernbanenett til rådighet, skriver Hitler.

Stalin ble varslet

I alle år etter krigen har historikere diskutert hvorfor ikke Stalin forutså det tyske overfallet. Det manglet i hvert fall ikke på advarsler: På utstillingen kan man lese en innberetning fra spionen Arvid Harnak, en tysk kommunist som arbeidet i økonomidepartementet i Berlin. Angrepet på Sovjetunionen er planlagt til slutten av april eller begynnelsen av mai, skrev han.

Hitler utsatte angrepet til slutten av juni. Da det endelig kom, ble den sovjetiske ledelsen fullstendig overrumplet. Stalins møtebok for den skjebnesvangre dagen er utstilt: Den viser at alle Stalins nærmeste medarbeidere kom og gikk på hans kontor hele dagen. Men hverken Stalin eller noen andre kunne gjøre stort mot de fremrykkende tyske styrkene.

Deprimert ambassadør

Utstillingen røper at flere enn de sovjetiske lederne var deprimert tidlig om morgenen den 22. juni 1941: Klokken 05.30 tar Molotov, en av Stalins nærmeste medarbeidere, imot den tyske ambassadør Friedrich von Schulenburg. Ifølge memorandumet som Molotov skrev til Stalin etter samtalen, sier Schulenburg at han ikke med ord kan uttrykke sin nedtrykte sinnsstemning. «Med alle mine krefter har jeg forsøkt å skape fred og vennskap mellom Tyskland og Sovjetunionen», sier ambassadøren.

På spørsmål fra Molotov hva det tyske memorandum om at man må treffe militære tiltak mot Sovjetunionen betyr, svarer Schulenburg: - Etter min mening betyr det krig.

Da Molotov spør Schulenburg om hvorfor Tyskland sluttet ikke-angrepsavtalen med Sovjetunionen i 1939, svarer ambassadøren at han intet har å tilføye, rent bortsett fra at man intet kan gjøre med skjebnen.

I 1944 ble Schulenburg skutt av nazistene for sin delaktighet i det mislykkede attentatet mot Adolf Hitler.

halvor@online.ru

Stalins sønn. Dette sjeldne bildet viser Stalins sønn, Jakov, mens han forhøres av tyske offiserer, antagelig sommeren 1941. Bildet havnet i et tysk arkiv, og ble funnet av sovjetiske tropper i 1945.

Den ukjente soldats grav. President Vladimir Putin lytter til den russiske nasjonalsangen under en kransedleggelse på Den ukjente soldats grav i Moskva fredag. Folk over hele Russland markerte fredag 60-årsdagen for tyskernes invasjon, som krevde over 27 millioner russeres liv. FOTO: MAXIM MARMUR, AP